

Valtuustoaloite saavutettavuus ja liikenneyhteydet elinvoiman edistämiseksi Tornioon

KV 26.09.2022 § 102

Valmistelija

Hallintopäällikkö Outi Kääriäinen

Valtuutettu Raija Lummin 26.9.2022 jättämä ja 14 valtuutetun kannattama seuraavan sisältöinen valtuustoaloite:

“Tornioon ei ole helppo tulla yleisillä kulkuvälineillä. Kemiin tulevilta junilta on vaikea edetä rajakaupunkia kohti, jos ei omista autoa tai paikallisia ystäviä. Tornioista on myöskin vaikea edetä pohjoista kohti yleisillä kulkuvälineillä. Vuoroja Tornioon ja Tornioista on vähän.

Tornioon tulevien matkailijoiden, opiskelijoiden ja lähiseudun ihmisten tulee yrittää järjestää kyyti yksityisesti, sillä muuten tänne ei ns. eksy. Taksiin ei olla kaikilla varaa, etenkin opiskelijoilla, joille on kuitenkin vielä hyvin opiskelupaikkoja Torniossa ammattisella toisella ja korkea-asteella.

Torniota mainostetaan Twin-Citynä, kaksoiskaupunkina Haaparannan kanssa, mutta puolta pienempään Haaparantaan pääsee jopa junalla keskelle kaupunkia, toisin kuin Tornioon, jonne ei kulje montakaan linja-autovuoroa vuorokaudessa, saati junaa. Junayhteyksiltä Kemistä on huonot yhteydet kaupunkiimme.

Esitän aloitteessani, että Tornion kaupunki on kiinteässä vuoropuhelussa alueen oppilaitosten, kuntayhtymien, liikennöitsijöiden ja myös Haaparannan kanssa, jotta yhdessä saataisiin kaksoiskaupunkiimme sujuvat liikenneyhteydet. Tornio voisi kartoittaa mahdollisuuksia osallistua kustannuksiin yhdessä em. toimijoiden kanssa kaupunkialueemme saavutettavuuden edistämiseksi matkailijoiden, opiskelijoiden ja paikallisten sekä lähiseudun ihmisten liikkuvuuden edistämiseksi kaupungin elinvoiman tehostamiseksi. Myös erilaisten tapahtumien ja seminaarien järjestäthojen olisi helpompi saada tapahtumiaan Tornioon, jos meillä olisi liikenneyhteydet kunnossa. Julkinen liikenne on myös kestäväen kehityksen edistäjä. ”

Päätös

Päätetään saattaa aloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Toimenpiteisiin

Kehitysjohtaja Sampo Kangastalo (elinkeinoryhmä)

KH 07.11.2022 § 405
2418/08.01.00.01/2022

Valmistelija

Seutulogistikko Kirsi Ylipiessa ja kehitysjohtaja Sampo Kangastalo

Meri-Lapissa on käytössä ns. markkinaehtoinen joukkoliikenteen järjestämistapa. Se tarkoittaa, että yritykset vastaavat joukkoliikenteen järjestämisestä omana bisneksenään ilman yhteiskunnan tukea. Siellä, missä markkinaehtoinen malli ei tuota riittävää palvelutasoa Meri-Lapin kuntien yhteinen joukkoliikenneviranomaisen hankkii täydentävää joukkoliikennepalvelua kuntien aloitteesta ja kuntien rahoituksella.

Joukkoliikenneviranomaisella ei ole omaa budjettia. Käytännössä, mikäli haluttu palvelu on kunnan sisäistä, palvelun rahoituksesta vastaa ao. kunta, ja mikäli kyseessä on seutuliikenne on yleensä rahoittajina useampi kunta. Esimerkiksi Kemijokivarren joukkoliikenne on jo täysin joukkoliikenneviranomaisen hankkima ja Tervolan, Keminmaan ja Kemin yhteisesti rahoittamaa pl. toimivalta-alueen ulkopuolelle (Rovaniemelle) ulottuva liikenne.

Lainsäädäntö ei mahdollista taloudellista tukea kunnilta markkinaehtoiselle liikenteelle eivätkä joukkoliikenneviranomaisen tai kunnat voi myöskään asettaa markkinaehtoiselle liikenteelle vaatimuksia koskien esimerkiksi aikatauluja, lipunhintoja tms. Kunnat voivat kuitenkin mm. ohjata koulukuljetuksia markkinaehtoiseen joukkoliikenteeseen, tarjota henkilöstölleen työsuhdematkalippua sekä tukea joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä kaavoituksen ja infraratkaisujen avulla. Korona vei joukkoliikenteestä matkustajat ja tyhjensi joukkoliikenneryitysten kassat. Kysyntä on pikkuhiljaa palautumassa, mutta yrityksillä ei ole taloudellisia valmiuksia ottaa riskiä yhteyksien järjestämiseksi aikaisemmassa laajuudessa. Käytännössä ainoa tapa parantaa joukkoliikenteen palvelutasoa Meri-Lapissa merkittävästi on, että joukkoliikenneviranomaisen/kunnat ostavat liikennettä. ELY rahoittaa julkisia joukkoliikennehankintoja valtionavustuksella.

Joukkoliikennepalvelut ovat tärkeitä erityisesti autottomille, mutta myös ympäristön ja alueen vetovoiman kannalta. Parhailaan valmistelemme yhteistyössä joukkoliikenneviranomaisen, Meri-Lapin kehittämiskeskuksen ja sen seutuliikennetyöryhmän kanssa hanketta, jossa on tarkoitus selvittää Meri-Lappiin sopivin joukkoliikenteen järjestämistapa, haluttu palvelutaso sekä sen järjestämisen kustannukset. Vaihtoehdot on tarkoitus tuoda kuntiin päättäjien päätettäväksi. Nykyisen mallin sijaan joukkoliikennepalvelujen järjestäminen alueella voidaan siirtää joko osittain tai kokonaan joukkoliikenneviranomaisen järjestämisvastuulle, kuten on jo tehty esimerkiksi Oulussa ja Rovaniemellä.

Raideliikenteen osalta Tornio Itäinen -seisakkeella pysähtyvät tällä hetkellä Helsinki-Tornio-Kolari henkilöjunat (sesonkiluonteinen yöjunaliikenne). Laurila-Tornio-Haaparanta rataosuuden sähköistäminen on käynnissä ja sen on määrä valmistua joulukuussa 2024. Samassa yhteydessä rakennetaan uusi matkustajalaituri Tornion rautatieaseman kupeeseen. Tämä mahdollistaa jatkossa suomalaisten henkilöjunien pysähtymisen Tornion keskustassa.

Uusien henkilöjunayhteyksien saaminen Tornioon edellyttää LVM:n ja VR:n välisen ostoliikennesopimuksen (1.2.2022-31.12.2030) avaamista ja päivittämistä sekä mahdollista määrärahojen lisäystä. Käytännössä kyse on kansallisesta poliittisesta tahtotilasta eli halutaanko Suomen ja Ruotsin välillä olevan henkilöjunaliikennettä vaiko ei. Asian hoitaminen edellyttää vahvaa edunvalvontaa erityisesti alueen kansanedustajilta, kunnilta, maakunnan liitolta, kauppakamarilta sekä Lapissa että ylimaakunnallisesti etenkin Pohjois-Pohjanmaan suuntaan.

Tornion kaupungin perustehtävänä ei ole hoitaa ja rahoittaa kahden Pohjoismaan välistä raideliikennettä paikallisella rahoituksella.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Kujala Jukka

Päätösehdotus

Merkitään asia tiedoksi ja saatetaan kaupunginvaltuuston tietoon sekä katsotaan asia loppuun käsitellyksi.

Päätös

Hyväksyttiin.
